

Особливості семантичної репрезентації релігійних образів у сучасній українській поезії (періоду російського повномасштабного вторгнення)

Інна Літвінова

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна;
(майдан Свободи, 4, Харків, Україна);
e-mail: sakura-inna@ukr.net; <https://orcid.org/0000-0003-4067-4301>*

Стаття присвячена дослідженню сучасних поетичних текстів щодо інтерпретації і семантичного наповнення релігійних образів. Вивчення реалізації одного із ключових мовних концептів на матеріалі поетичного мовлення дозволяє, з одного боку, говорити про виражальні можливості мови як основного засобу спілкування, а з іншого, дослідити специфіку та зміни світоглядних орієнтирів представників сучасного покоління українців.

Матеріалом для аналізу обрано поезії, розміщені на сторінках соцмереж упродовж складного для українців періоду - російського повномасштабного вторгнення. Вибір мовного матеріалу пояснюємо тим, що поезія як вид словесного мистецтва здатна транслювати першу швидку реакцію на події. Тексти різних авторів у сукупності дають своєрідну проєкцію емоційного стану соціуму, відбивають колективну емоцію. Можливість швидко оприлюднювати поетичні тексти за допомогою соцмереж і реагувати на них наділяє сучасну поезію психотерапевтичною функцією.

За нашими спостереженнями, в аналізованих поетичних текстах найчастотнішим релігійним образом є *Бог/Творець/Господь/Всевишній*. Відзначаємо низку його традиційних семантичних інтерпретацій - віра, втіха, допомога, вища справедливість тощо. Для поезії визначеного періоду показовим є мотив розчарування, зневіри, відчаю, що реалізується в образі байдужого, безчасного Бога. Спостерігаємо оригінальні інтерпретації, наприклад, Бога, що вирушає воювати за волю та правду зі зброєю в руках, або ж Бога, що проявляється в кожному українцеві - воїні, волонтері, медику, енергетикові тощо.

Цікавими для аналізу є інтерпретації біблійних сюжетів, наприклад історія страти й воскресіння Христа, трансльована на сучасну Україну, яка зараз страждає за гріхи людства, але обов'язково воскресне.

Ключові слова: поетичне мовлення, лінгвопоетика, образ війни, художні засоби.

У сучасній лінгвістиці популярним залишається концептуальний аналіз, у тому числі поетичних текстів. Вивчаючи особливості функціонування мовних концептів у творах представників різних епох, маємо змогу виявити особливості світобачення українців певного історичного періоду та простежити зміни їхніх світоглядних орієнтирів.

Матеріалом для дослідження ми обрали українськомовні поетичні тексти від початку російського повномасштабного вторгнення, розміщені в мережі «Інтернет». Вивчення мови цих творів заслуговує на увагу з кількох причин. По-перше, поезія миттєво реагує на актуальні події та передає реальну картину емоційного стану соціуму в кризовий період. По-друге, сучасна поезія швидко поширюється через інтернет-мережу, у такий спосіб залучаючи велику кількість людей до співпереживання, виконуючи функцію суспільного психотерапевтичного засобу. По-третє, наша нація переживає переломний момент, змінюються світоглядні орієнтири, тому спостереження за так званою колективною поезією і трансформацією основних концептів дає змогу візуалізувати зміни світоглядних парадигм.

Об'єктом дослідження ми обрали концепт релігії – один із базових елементів української концептуальної картини світу. Зважаючи, за словами І. Огієнка, на «істотну глибоку релігійність» української нації, а також на релігійність і церковність як «основну ознаку стилю-змісту всієї української мови» [1, 11], ставимо на меті простежити світоглядні трансформації сучасних українців, дослідивши особливості втілення релігійних образів у воєнній поезії.

З огляду на те, що кожне покоління українців вибудовує свої стосунки з Богом, релігійні образи можна вважати своєрідними маркерами духовності нації. Маємо велику кількість наукових розвідок щодо вивчення семантики й особливостей функціонування релігійних образів у художніх текстах різних періодів: в бароковій літературі (М. Жулинський, М. Кодак, В. Русанівський, К. Хижняк, Д. Чижевський), у творах Т. Шевченка (І. Дзюба, М. Ільницький, І. Огієнко, Я. Поліщук, Л. Ушкалов, М. Філон), І. Франка (І. Захара, М. Зубрицький), Лесі Українки (І. Загребельний, Г. Конторчук) тощо. Релігійні образи в поетичному мовленні представників ХХ століття вивчали Т. Мельник, В. Назарук (поезія Б.-І. Антонича), Л. Авраменко (поезія Є. Маланюка), Л. Лебединцева

(поетія М. Зерова, І. Римарука), Ю. Браїлко, П. Водяна й О. Барабанова (поетія шістдесятників), Н. Науменко (сучасна релігійна поетія) та ін. Релігійні образи в поетичних текстах стали також предметом аналізу кількох наших попередніх розвідок: ми говорили про їхню репрезентацію в поетичних текстах початку ХХ століття, у тому числі у представників тоталітарного дискурсу, а також у сучасній українській літературі.

Актуальність нашої роботи зумовлена потребою лінгвістичного осмислення живого сучасного мовлення – текстів, які народжуються тут і зараз, у складний для українців період виборювання незалежності, адже вивчення їх щодо семантичної реалізації базових для української культури образів дозволить глибше осягнути світоглядні орієнтири сучасного соціуму.

Усвідомлюємо ризики щодо обраного матеріалу: вибірка із соцмереж передбачає потенційну можливість спотворення авторства, очевидний також різний рівень мистецької вартості аналізованих текстів. Попри це вважаємо такий підхід виправданим, адже ставимо на меті аналіз колективного мовлення сучасних українців.

Концепт релігії представлений в аналізованих текстах великою кількістю образів-складників, серед яких переважають *Бог/Творець/ Господь, Ісус, рідше Мати Божжа/Мадонна Бомбосховищ, ангели, молитва, релігійні свята* тощо. Образи реалізовано як у традиційних інтерпретаціях, так і в індивідуально-авторських.

Традиційний образ Бога у значенні «втіха, віра, підтримка» спостерігаємо в низці поезій: «*Ти можеш вимолити в Бога зараз все, / Бо кожне „Боже...“ в кожного не всує... / Бо всяк якийсь тягар кудись несе... / Поплач, Людино... / Нерви – не канати... / Змов „Отченаш“ і віри не губи...»* [2] (Л. Муріна); «*А знаєш, мамо... / Я на війні повірив в Бога, / Щохвилі відчував від нього допомогу. / Мабуть, почув Бог молитви твої, / Багато друзів полягло... / Та ангел Божий був при мні»* [3] (Л. Гринців-Модрицька); «*Стежками волі разом з Богом / Народ незламний наш іде»* [4] (Н. Городчук). Релігійний дискурс у контекстах проявлений через традиційні образи й елементи лексико-семантичного поля «релігія»: *Бог, ангел, віра, молитва, „Отченаш“* та ін. Усі вони наділені традиційною позитивною конотацією, що на мовному рівні поезій підтверджено метафорами *несе тягар, відчував допомогу, разом з Богом* тощо.

Образ Бога в традиційній інтерпретації – підтримки та помічника – часто опосередковано представлений через образи молитви й подяки, наприклад: «*Ви в наших постійних молитвах. / Я вірю, нас Ангели чують»* [5] (А. Зотова); «*я не встигла / ані сплести тобі светра з вовни /*

(лише – з молитов)» (О. Руда) [6]. У критичних ситуаціях людині залишається вірити й молитися: «*Щира молитва – теж зброя: „В ім'я добра і просто майбуття / Одні — за зброю, інші — до молитви!“*» (автор невідомий) [7]. В останньому контексті проявлена метафора *молитва – зброя*: так можуть допомогти в боротьбі ті, хто не на передовій.

Образ Бога часто олюднений – чи візуально, чи за емоційними якостями. Наприклад, реальний Бог виявляє батьківські риси в поезії Н. Маринчак: «*...цю війну я сиджу у Господа на колінах і тепер я знаю: він завжди тримав мою руку»* [8]. Бог страждає від споглядання того, що відбувається навколо, у творі І. Андрусяка: «*коли пролітає ракета / тоді на якусь мить / можна побачити в небі / нове сиве пасмо / у волоссі Бога»* [9]. Бог-людина також у поезії Є. Комарової: «*Скажи мені, Боже, / Ти чуєш? Ти бачиш? / Ти поряд сидиш і у розпачі плачеш. / Давай мені руку, скажи: «паланиця!» / Ми сонце запалим, і лютий скінчиться»* [10]. Ефект «олюдненого» Бога створено через риси людської зовнішності – *волосся, коліна, руку* тощо. У такий спосіб релігійний дискурс ніби розчиняється в об'єктивній реальності. Така близькість до Бога потрібна людям у час страшної біди.

Ще одна традиційна інтерпретація образу Бога – вища справедливість – у поезії К. Бабкіної: «*А ти візьми, справедливий боже, і поверни / світ до війни»* [11]. У подібному ключі образ реалізовано в поезії Є. Рибчинського: «*Лишаючи світу ледачих, / Лишаючи світу невдячних, / Лишаючи світу пропавших, / Господь забирає найкращих. [...] І перишми до свого раю / Найкращих Господь забирає»* [12]. Недосконалий, сповнений гріхів сварливих, підступних, брехливих, блудливих тощо людей світ протиставлено раю, саме там місце полеглим нашим захисникам. Традиційне протиставлення *святі небеса – грішна земля* відбивається в диференціації людей на *найкращих і грішних*.

Подібний образ *небес – раю* спостерігаємо в поезії П. Половка на пошану страченого героя О. Мацієвського: «*Де ти народився? У якій родині? / Скільки тобі років? Як твоє ім'я? / Ти сказав востаннє: „Слава Україні!“ / І злетів назавжди в сині Небеса»* [13]. Семантика образу *небес–раю* посилюється метафорами *завжди весна і Небес краса*.

Поряд із традиційним позитивним образом доволі частотним є протилежний – безучасного Бога, що викликає на свою адресу претензії та нарікання. Маємо відзначити різний ступінь негативної градації образу в названій інтерпретації.

Нарікання щодо можливості реальних подій у поезії І. Спірідонової: «*Кухня на сьомому поверсі... / Крик застрягає в горлі... / Боже, чому так холодно...? / Де ж та межа у болю?»* [14]. Холод передає емоції самотності, страху, відчаю через лексеми *біль, холодно, крик* тощо.

Більше питань до Бога в поезії М. Савки: *«Помагай мені Боже молитись, бо я вже не здатна./ Швидко зростає ціна і стає неоплатна./ По Великодню умиті дощем цвинтарі,/ Як тобі, Боже, не боляче там угорі?»* [15]. Вірш сповнений песимістичних настроїв через лексеми *не здатна*, метафори *зростає ціна, умиті дощем цвинтарі*, що і є причиною звинувачень на адресу Бога. Він далекий і безучасний: *«Бачиш нас, Боже, в небесній якийсь окуляр./ Чи надто цільна завіса із диму і хмар...»* [15]. Завіса із диму і хмар – те, що відділяє небеса від землі, перериває контакт.

До такого Бога виникає обурення й вимоги в суголосній із попередньою поезії Л. Голоти: *«...Ти плачеш, Господи?!/ Я не втішаю – плач!/ Усохли наші сльози і молитви,/ бо ми не дим на цьому полі битви – мала утіха, що за муки – рай./ Дай сили, Господи!/ Із нами разом – ворогів карай!»* [16]. В обох поезіях звучить обурення й вимога до Бога через дієслова у формі наказового способу *помагай, дай сили, ворогів карай*.

Більше драми в поезії І. Астапенка *«Істина у війні»*: *«бог дістав із полицки “Україну в огні”./ трохи читав та й кинув. що йому той вогонь./ що йому Україна? справ є і так либонь./ що йому небо над нами? що під тим небом ми?/ що там в нещасних сталось наприкінці зими?/ боже ти чуєш: ВІЙНА!? чуєш наш скрушений крик?/ чуєш бо небо над нами досі ніхто не закрив»* [17]. Образ Бога, у якого є багато інших справ, суголосний із бездіяльністю міжнародних організацій, які озвучують занепокоєння, не вдаючись до реальних дій. Трагізму ситуації додають наведені далі в поезії факти: поки Бог не діє, *«діти що стали янголами не встигли стати людьми»*.

На рівень загальнолюдської деградації – Бог віджив своє, зараз бал править сатана – виходить образ у поезії далі: *«а що ти чекала? крил і святих проповідок?/ мудрого, сивого й славного Господа-Бога?/ чи ти не була там внизу? не дивилась новини?/ думаєш, тут є місце для чогось святого?/ Бог вас облишив, коли ти ще не народилась./ він обрав спокій, книжки і азартні забави»* (Лізочка) [18]. Традиційний для людської уяви Бог – *мудрий, сивий, славний* – зараз повністю олюднений, має цілком людські гріхи: *«Бог надивився по телику, що з вами стало./ тепер він лежить, трохи плаче, їсть та сивіє»* [18]. На наш погляд, через метафору подано ідею людської байдужості та зневіри.

Замучений і роздратований Бог у поезії Д. Довбуша: *«Бог входить до кабінету – сідає за Telegram./ Навколо – великі стоси петицій і телеграм./ У месенджер безперервно/ сигналять нові й нові:/ „От як же, – бурчить Всевишній, – дратують голосові!”»* [19]. Поєднання релігійного і сучасного технократичного дискурсу (через лексеми *телеграм, месенджер, голосові* тощо) створює

цікаву віртуальну реальність, де Бог – менеджер. З одного боку, він займається звичною для Бога діяльністю: *«Бог слухає, Бог прощає/ мільйони людських імен,/ У відповідь відправляє наліпку чи свіжий мем»* [19]. А з іншого – виявляє типово людські реакції: *«Бог втомлюється від хейту,/ взаємно гірких образ:/ «Забанити б їх... Ну добре, прощаю останній раз...»* [19]. Як бачимо, попри осучасненість, концептуально образ у поезії відповідає біблійному. Син Божий теж виконує свою місію – вирушає на грішну землю рятувати людей: *«Оскільки, Батьку – час болю і темноти,/ Я мушу зійти додолу і трохи допомогти./ Недужі, нагі, голодні, що втратили власний дім.../ Любові немає більше, ніж душу віддати їм»* [19].

Бог підтримує свого сина й, опиняючись на грішній землі (*ступає у дим і бруд, вдихає невір'я, гордість, жадобу, злобу і блуд*), батько бачить свого сина в лікарі, який *«заводить серце, рятуючи малюка»*, у старці, що втішає жінку тощо. В образі актуалізовано ідею, що кожен українець, який працює задля перемоги, наділений іскрою Божою.

Цікаво розкривається образ самого Господа: він *«виймає Свій/ піксельний камуфляж./ Взуває високі берці, шинує доверху аж./ Знімає з глибин горища запису АWM,/ Цитує, що буде з тими, хто в гості іде з мечем»* [19]. Вималювано войовничий образ Бога – у берцях і зі зброєю – нетиповий образ для християнської традиції. Коли *«Господь дістається фронту, займає найвищий горб./ Знаходить в приціл одну із неситих бридких утроб./ І тисне гачок без хиби, і чується тихий хруст./ Коли набирає швидкість вогонь із Господніх вуст»*, підтримку відчувають наші воїни: *«Видно, хтось б'є ворогів з висот!».* *«Аякже, – Господь говорить, – на те Я і Саваот!»* [19]. Образ ускладнено тим, що до дискурсів світу диджитал (*телеграм, хейт, голосові, мем*) та релігійного (*Всевишній, Бог, Господь, Ісус, Саваот*) додано воєнний (*піксельний камуфляж, берці, АWM*). Роль смислової координати виконує апеляція до євангельського афоризму: *«що буде з тими, хто в гості іде з мечем»*. Усе це створює сучасний реальний образ Бога – борця за вищу справедливість – і в його особі увиразнює місію України: з нами правда, бо з нами Бог.

Частотною в сучасній поезії є тенденція щодо наділення божественними рисами українців-борців за волю, наприклад, у вірші Настки Федченко про М. Діанова: *«Дивись: Христос іде. У російську тюрму./ Тільки замість хреста – зовнішньої фіксації апарат./ Тюремник покірно несе автомат./ І дивиться в спину. І заздрить Йому./ Христос це кілька днів тому на фото усміхався»* [20]. Біблійна ситуація трансформована в сучасну реальність: Христос – український воїн, Голгофа – російська тюрма, хрест – апарат зовнішньої фіксації при переломах. У такий спосіб упроваджено месіанську ідею щодо українців, які спокутують гріхи людства, і, звичайно ж, переможуть: *«Христос вернеться, вірю, як усі його брати і сестри, із усіх баталій./ Тюремник вічну думатиме:*

я йшов за богом? Чи за богочоловіком?» [20]. Відзначимо, що такий образ українців є доволі частотний в аналізованій поезії.

Ідея про те, що Бог сьогодні в кожному українцеві, також у поезії В. Задорожного: «Сьогодні Бог носить «пiксель», / Щоранку инурує берці – / І ходить поперед війська, / Спиняє навалу смерті. / Сьогодні Бог у халаті, / Зі скальпелем, посивілий, / Виймає з-під серця солдата / Залізо осатаніле. / Сьогодні Бог носить «кігті» / І тягне дріт електричний, / Аби навчалися діти, / До радостей світу звичні. / Сьогодні Бог поле сіє, / Хлібину до печі садить, / Вселяє в серця надію, / Втішає, голубить, радить... / Дарма в кремлі галатини / На Нього, лукаві, кивають: / Сьогодні Бог в Україні. / Дітей Своїх захищає» [21]. Ідею Бога в кожній людині реалізовано через деталі, які розкривають різні професії: Бог-військовий инурує берці і ходить поперед війська, Бог-лікар у халаті зі скальпелем, Бог-електрик носить «кігті» і тягне дріт електричний тощо. І саме цей збірний образ Бога-українця дітей Своїх захищає.

Оригінального трактування в сучасній поезії набуває також образ Богородиці, хоча він, за нашими спостереженнями, менш частотний порівняно з чоловічими, переважно вгадуваний в образах українських матерів. Яскравий і водночас трагічний образ Богоматері в поезії Ліни Костенко: «Колись була Мадонна Перехресть. / Тепер у нас Мадонна Бомбосховищ» [22]. Поетеса апелює до назви своєї збірки поезій, яка є своєрідною сповіддю. В образі Мадонни Бомбосховищ втілено трагічні зміни людських пріоритетів: усі життєві негаразди незначні порівняно із потребою врятувати життя.

Говорячи про релігійні образи в аналізованій поезії, варто звернути увагу на образи релігійних свят: у сучасній нам реальності немає звичної радості на Різдво й Великдень, українцям болить Україна, наприклад, в О. Ірванця: «З міста, що ракетами розтрито, / До усього світу прокричу: / Цього року у Неділю Прощену / Я, здається, не усіх прощу!» [23]. Традиції меркнуть перед трагізмом сучасної ситуації – ракетами розтрито місто.

Невеселий чорний Великдень в поезії Н. Фурси: «Я не прийду до вас, рідні, – хіба принесуть. / Стрічі відмінено, пiски обпечено, згiркли цукерки. / Котиться писанка, чорну

збирає росу / з довгих стежок і коротких – від теплих до мертвих. [...] ...Котиться писанка чорна травневим зелом – / наче граната, уже без чеки і без серця» [24]. Поезія сповнена образів, що дисонують із традиційно світлим настроєм Великодня: обпечені пiски, згiркли цукерки, чорна роса. Особливо трагічним є традиційний символ життя – образ писанки: він набуває символіки горя через епітет *чорний*, що надає негативної конотації, і порівняння *наче граната без чеки і без серця*.

Біблійна історія про розп'яття Христа в аналізованих текстах часто трансльована на сучасну Україну, яку розпинають, наприклад, у поезії Л. Костенко «Щоб Україна не була розп'ята, / пішли боротись, — хто ж, як не вони?!» [22] та М. Савки «Заливає дощами хрести і розп'яття Христа. / Не встигають загоїти рани весняні міста» [25]. Основу метафори становлять вгадувані біблійні реалії – *рани, хрести, розп'яття* тощо.

Більшою мірою вималювана сюжетна лінія в поезії А. Войтенко: «А скоро Великдень...та, бачиш, війна...[...] А моя країна нестиме хреста – / Нестиме, заради спасіння / Стоятиме там серед чорних руїн [...] / А скоро Великдень... для чого війна? / Для чого прострілені груди? / І ця не людськи висока ціна / Безглуздим наказом від “юди” [...] / Тепер у нас своя Голгофа...» [26]. Через метафору *країна несе хрест заради спасіння, наказ юди, своя Голгофа* розкрито водночас і трагізм ситуації, і призначення українців.

Отже, аналіз релігійних образів – складників базового для нації мовного концепту «релігія» в сучасній українській поезії періоду повномасштабного вторгнення засвідчує зміни естетичного канону, а відтак і світогляду українців. Поряд із традиційними інтерпретаціями Бог-втіха, порадинок, захисник, вища справедливість тощо, які засвідчують споконвічну релігійність представників нашої нації, спостерігаємо велику кількість негативних інтерпретацій, що є втіленням розчарування та зневіри українців у чорні часи. Відзначаємо також оригінальні трактування Бога-воїтеля зі зброєю в руках, що, на наше переконання засвідчує зміну ставлення українців до справедливості: у пріоритет виходять не покiрність, а супротив. Бачення загальної ситуації війни втілено в поезії в релігійний сюжет розп'яття та воскресіння Христа–України. Вважаємо, що дослідження поетичного мовлення у визначеному аспекті є цікавим і перспективним, оскільки дозволяє зрозуміти зміни світоглядних орієнтирів українців.

Список використаної літератури

1. Митрополит Іларіон. Граматично-стилістичний словник Шевченкової мови. Вінніпег: Наша культура, 1962. 256 с.
2. <https://www.facebook.com/SertsiaGolos/posts/pfbid0276kNQ99PML2dL5DfLp3pDYAZFfp6nDVFLXYDpvTpgWxK5X5a3BXxdDom7BQ7ALS1>
3. https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=494182618962321&id=100051117621039.
4. <https://www.facebook.com/photo?fbid=384246053717421&set=gm.763927834795165>
5. [https://www.facebook.com/groups/811232935721504/?hoisted_section_header_type=recently seen&multi_perma_links=2352444088267040](https://www.facebook.com/groups/811232935721504/?hoisted_section_header_type=recently%20seen&multi_perma_links=2352444088267040)

6. <https://www.facebook.com/olena.ruda.5>
7. https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1336533790169885&id=100014398295098
8. <https://www.facebook.com/vetra.smi/videos/1104086187039998>
9. https://www.facebook.com/ivandrusiak?_ft=AZX5UBCFwhNKXJtHsk-zIyl2xJUCvDPh22pxci5SleUqt0em-NVIDoxbNOwMQjp87T0y4Oli73TyyBjPYyceg9fxqtar7XJnLLSg-x-9LP4_ow&_tn=-UC%2CP-R
10. <https://www.facebook.com/ivanna.fedorenko.9/posts/pfbid0wbTRSJtAnLTgdbb1fN1SaEfzj3ThaixFop9EVS3pvGVA8t2YscgAoBmiuApoi2tgI>
11. https://www.facebook.com/kateryna.babkina?comment_id=Y29tbWVudDoxMDIyNDU2NzA2NTkzOTA1NV8xMjA1MjQzNDUwMTU3Njc2
12. [facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0ryZfRAX1VS1rYhGkdvihGtQp1QkPbAoYWbbucpxBxZ3Sn1YEHhFRDwRwfUa7vW351&id=100045353414524](https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0ryZfRAX1VS1rYhGkdvihGtQp1QkPbAoYWbbucpxBxZ3Sn1YEHhFRDwRwfUa7vW351&id=100045353414524)
13. <https://www.facebook.com/uliana.kul.71/posts/pfbid02HNcFzJh4r5dqAWHYE2zcPrQhzaRLKFzRxLkn4fMRcffiA2sbmUyySsfxwqwayk2nl>
14. <https://www.facebook.com/ukrainepoets/posts/pfbid0V6LJ2w4WSw6mQ7Ujx43VTEuTvxpS1jeQspV5TR8pJ7AmPaoYTG7iJuqtYnJjSGz3I>
15. <https://www.facebook.com/marjana.savka/posts/10225447057097556>
16. https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1357914311355766&id=100014116307782
17. <https://www.facebook.com/groups/874912443048800/permalink/1442495669623805>
18. <https://www.facebook.com/ukrainepoets/posts/pfbid031ywPDRFvEqu6yu37YdbhC2wpLjN3Tz7UqEKO5BQfAv9X164ywxkjJXXzn86cXVMI>
19. <https://www.facebook.com/alla.mykolaenko/posts/pfbid0WrDpQSC8PAjPkwm7HxSYk8LxRBRkjViKpvhgSdGM2Ai5EWkSB4hqVJuemX6UACKml>
20. <https://svoboda.te.ua/nashi-voyiny-nashi-bogocholoviky/>
21. https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02CqxGZJWysy6gg8s23dzPsVALj5wcpbiZRupHJJgaKAmcNtYFTEMd6ResXaMKEWFl&id=100015113111407
22. <https://novapolshcha.pl/article/liina-kostenko-viina-malyu-ye-krovyye-akvareli/>
23. <https://www.6262.com.ua/news/3354697/virsi-pro-sucasnu-vijnu-v-ukraini-do-dna-poezii-2022>
24. <https://www.facebook.com/maryna.kurushyna/posts/1707931666208541>
25. <https://www.facebook.com/marjana.savka/posts/10225447057097556>
26. http://vk.volyn.ua/news_30_13247_UkrainskaGolgota.html

Надійшла до редакції 9 травня 2023 р.

Прийнята до друку 15 червня 2023 р.

References

1. Metropolitan Hilarion. Grammatical and stylistic dictionary of the Shevchenko's language. Winnipeg: Our Culture, 1962. 256 p.
2. <https://www.facebook.com/SertsiaGolos/posts/pfbid0276kNQ99PML2dL5DfLp3pDYAZFfp6nDVFLXYDpvTpgWxK5X5a3BXxdtDom7BQ7ALS1>
3. https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=494182618962321&id=100051117621039
4. <https://www.facebook.com/photo?fbid=384246053717421&set=gm.763927834795165>
5. https://www.facebook.com/groups/811232935721504/?hoisted_section_header_type=recently_seen&multi_permlinks=2352444088267040
6. <https://www.facebook.com/olena.ruda.5>
7. https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1336533790169885&id=100014398295098
8. <https://www.facebook.com/vetra.smi/videos/1104086187039998>
9. https://www.facebook.com/ivandrusiak?_ft=AZX5UBCFwhNKXJtHsk-zIyl2xJUCvDPh22pxci5SleUqt0em-NVIDoxbNOwMQjp87T0y4Oli73TyyBjPYyceg9fxqtar7XJnLLSg-x-9LP4_ow&_tn=-UC%2CP-R
10. <https://www.facebook.com/ivanna.fedorenko.9/posts/pfbid0wbTRSJtAnLTgdbb1fN1SaEfzj3ThaixFop9EVS3pvGVA8t2YscgAoBmiuApoi2tgI>
11. https://www.facebook.com/kateryna.babkina?comment_id=Y29tbWVudDoxMDIyNDU2NzA2NTkzOTA1NV8xMjA1MjQzNDUwMTU3Njc2
12. [facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0ryZfRAX1VS1rYhGkdvihGtQp1QkPbAoYWbbucpxBxZ3Sn1YEHhFRDwRwfUa7vW351&id=100045353414524](https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0ryZfRAX1VS1rYhGkdvihGtQp1QkPbAoYWbbucpxBxZ3Sn1YEHhFRDwRwfUa7vW351&id=100045353414524)
13. <https://www.facebook.com/uliana.kul.71/posts/pfbid02HNcFzJh4r5dqAWHYE2zcPrQhzaRLKFzRxLkn4fMRcffiA2sbmUyySsfxwqwayk2nl>
14. <https://www.facebook.com/ukrainepoets/posts/pfbid0V6LJ2w4WSw6mQ7Ujx43VTEuTvxpS1jeQspV5TR8pJ7AmPaoYTG7iJuqtYnJjSGz3I>
15. <https://www.facebook.com/marjana.savka/posts/10225447057097556>
16. https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1357914311355766&id=100014116307782
17. <https://www.facebook.com/groups/874912443048800/permalink/1442495669623805>
18. <https://www.facebook.com/ukrainepoets/posts/pfbid031ywPDRFvEqu6yu37YdbhC2wpLjN3Tz7UqEKO5BQfAv9X164ywxkjJXXzn86cXVMI>
19. <https://www.facebook.com/alla.mykolaenko/posts/pfbid0WrDpQSC8PAjPkwm7HxSYk8LxRBRkjViKpvhgSdGM2Ai5EWkSB4hqVJuemX6UACKml>
20. <https://svoboda.te.ua/nashi-voyiny-nashi-bogocholoviky/>

21. https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02CqxGZJWysy6gq8s23dzPsVALj5wcpbiZRupHJJgaKAmcfNtYFTEMd6ResXaMKEWFl&id=100015113111407
22. <https://novapolshcha.pl/article/lina-kostenko-viina-malyuye-krovyyu-akvareli/>
23. <https://www.6262.com.ua/news/3354697/virsi-pro-sucasnu-vijnu-v-ukraini-do-dna-poezii-2022>
24. <https://www.facebook.com/maryna.kurushyna/posts/1707931666208541>
25. <https://www.facebook.com/marjana.savka/posts/10225447057097556>
26. http://vk.volyn.ua/news_30_13247_UkrainskaGolgota.html

Submitted May 9, 2023.

Accepted June 15, 2023.

Inna Litvinova, PhD in Philology, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Ukrainian Language at the V.N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine); e-mail: sakura-inna@ukr.net; <https://orcid.org/0000-0003-4067-4301>

Peculiarities of the semantic representation of religious images in modern Ukrainian poetry (the period of the full-scale Russian invasion)

The article is devoted to the study of modern poetic texts regarding the interpretations and semantic content of religious images. Studying the implementation of one of the key language concepts based on the poetic speech material allows, on the one hand, to talk about the expressive capabilities of language as the main means of communication, and on the other hand, to investigate the specifics and changes in worldview orientations of representatives of the modern generation of Ukrainians.

The material for analysis was poetry posted on the pages of social networks during a difficult period for Ukrainians – the full-scale Russian invasion. The choice of language material is explained by the fact that poetry as a form of verbal art is capable of broadcasting the first quick reaction to events. The texts of different authors collectively provide a kind of the society's emotional state projection, reflect a collective emotion. The ability to publicize poetic texts with the help of social networks and respond to them quickly endows modern poetry with a psychotherapeutic function.

According to our observations, in the analyzed poetic texts, the most frequent religious image is *God/Creator/Lord/Almighty*. We note a number of traditional semantic interpretations of the image – faith, comfort, help, higher justice. The motif of disappointment, hopelessness, despair, which is realized in the image of an indifferent, blithe God, is typical for the poetry of a certain period. We also observe original interpretations, for example, God who sets out to fight for freedom and truth with weapons in his hands, or God who manifests himself in every Ukrainian – soldiers, volunteers, medics, power engineer, etc.

Interpretations of biblical stories are also interesting for analysis, for example, the story of the execution and resurrection of Christ is broadcast to modern Ukraine, which is currently suffering for the sins of humanity, but will surely be resurrected.

Key words: poetic speech, linguopoetics, image of war, artistic means.
